

Муромець Яна
студентка групи БА-221

Іванько Анатолій
д. е. н., професор,
професор кафедри менеджменту та аграрної економіки
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Аграрний сектор економіки переживає значні трансформації, перетворюючись на високотехнологічну галузь. На цьому тлі, роль людського капіталу в розвитку сучасного аграрного підприємства, яке стає все більш технологічним та інноваційним, є визначальною.

Перш за все, розглянемо основні дефініції даних тез.

Людський капітал – це сукупність знань, навичок, досвіду, здоров'я, креативності, здатності до адаптації та інших характеристик працівників, що впливають на їх спроможність до розвитку та генерації чогось більшого, створюючи тим самим цінність для суб'єкта господарювання (рис. 1). Тобто це не просто кількість працівників, а їхній потенціал, який може бути розвинений та використаний для підвищення продуктивності та конкурентоспроможності аграрного підприємства.

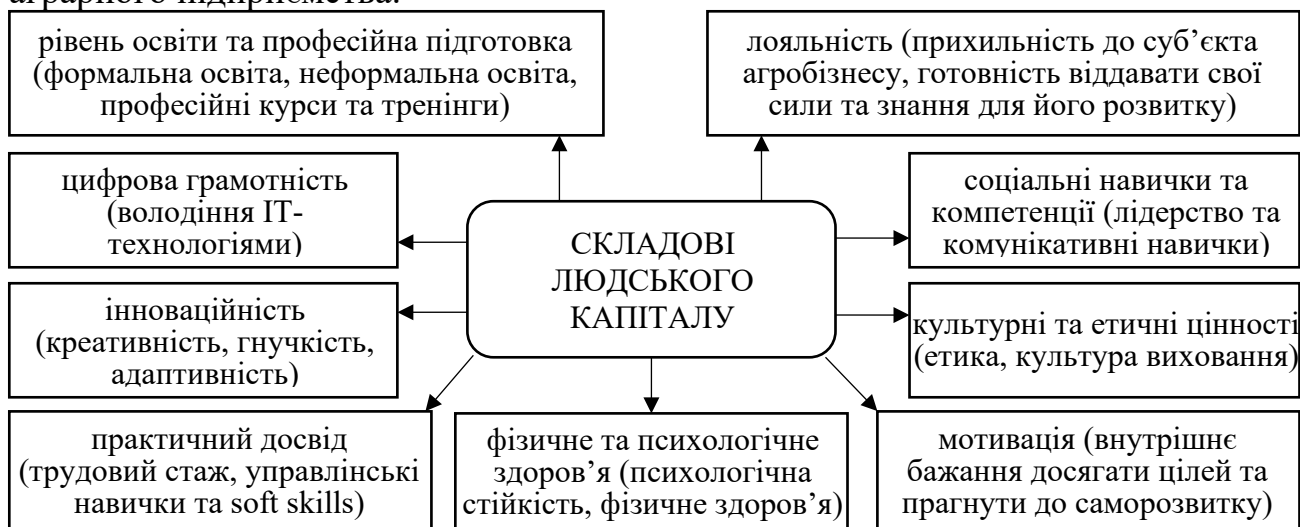

Рис. 1. Складові людського капіталу

Розвиток сучасного аграрного підприємства – це комплекс заходів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва, покращення якості продукції, розширення ринків її збуту та забезпечення сталого розвитку суб'єкта господарювання. Це динамічний процес, який вимагає постійної адаптації до мінливих умов зовнішнього середовища та впровадження нових технологій.

Розглядаючи сучасне аграрне підприємство, варто виділити декілька аспектів, що пов'язані з важливістю ролі людського капіталу в розвитку суб'єкта агробізнесу (рис. 2).

Рис. 2. Роль людського капіталу в розвитку аграрного підприємства

1) Інноваційність та адаптивність. Сучасне сільське господарство – це високотехнологічна галузь, а сучасний аграрій – це не просто працівник на землі, а й інноватор, який здатний впроваджувати нові технології, адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Саме людський капітал забезпечує цю гнучкість та здатність до постійного розвитку.

2) Знання, кваліфікація та навички. Рівень володіння ними працівників підприємства безпосередньо впливає на оптимізацію виробничих процесів, ефективність виробництва, якість кінцевої продукції та її конкурентоспроможність на ринку.

3) Управління бізнесом. Сучасне аграрне підприємство – це складний бізнес, який вимагає не тільки знань у галузі рослинництва та тваринництва, а й навичок маркетингу, фінансів тощо, що потребує системного підходу до його управління та вміння приймати менеджментом підприємства зважених рішень.

4) Екологічна свідомість. Нині сільське господарство стикається з викликами екологічного характеру. Фахівці, які розуміють важливість збереження довкілля та вміють застосовувати екологічно чисті технології, є особливо цінними.

5) Лояльність і репутація. Задоволені працівники рідше звільняються, що зменшує витрати на пошук та навчання нового персоналу. Це, в свою чергу, служить гарною репутацією для підприємства і дає можливість суб'єкту агробізнесу з гарною репутацією як роботодавця приваблювати до себе кращих фахівців.

6) Соціальна відповідальність, яку аграрні підприємства все більше усвідомлюють. Фахівці, які розуміють цю відповідальність і готові долучатися до соціальних проектів, є цінними членами команди.

Для посилення ролі людського капіталу в розвитку сучасного аграрного підприємства доцільним є, на наш погляд, вирішення наступних питань:

- забезпечити навчання та підвищити кваліфікацію персоналу (проведення різного роду тренінгів, семінарів, використання онлайн-платформ для навчання тощо). Це не просто витрати, а стратегічні інвестиції в майбутнє відповідного суб'єкту господарювання, які дозволяють не тільки підвищити ефективність його роботи, але й створити сильну команду, здатну досягати амбітних цілей;

- створити умови для кар'єрного росту працівників – процесу поступового його просування по службовій драбині, пов'язаний з підвищенням

відповідальності, розширенням повноважень та, як правило, збільшенням заробітної плати. Це не просто зміна посади, а цілеспрямований розвиток, який дозволяє працівнику реалізувати свій потенціал та досягти професійних цілей;

- забезпечити соціальні гарантії – сукупності економічних і правових норм, які забезпечують певні соціальні стандарти життя для всіх працюючих (гідних умов праці, соціального захисту тощо). Вони є своєрідним «соціальним ліфтом», який допомагає людям підтримувати гідний рівень життя, особливо в складних життєвих ситуаціях;

- налагодити партнерство з навчальними закладами – взаємовигідну співпрацю між агробізнесом й аграрною освітою, яка приносить користь як самим студентам, так і суб'єктам господарювання. Таке партнерство відкриває нові можливості для навчання, розвитку та взаємодії між академічним світом та реальним сектором економіки;

- запровадити ефективну мотивацію – психофізіологічний процес, який під дією зовнішніх або внутрішніх факторів, стимулює у працівників бажання діяти, досягати цілей та докладати зусиль. Це те, що змушує кожную людину вставати вранці з ліжка, працювати над реалізацією задуманого, вчитися новому та прагнути до кращого. При цьому можливе застосування різних систем мотивації, як матеріальної, так і нематеріальної;

- сформувати корпоративну культуру – сукупність цінностей, вірувань, норм поведінки, традицій та звичаїв, які об'єднують працівників підприємства, формують його унікальний характер та впливають на всі аспекти його діяльності. Це не просто набір правил, а живий організм, який постійно розвивається та змінюється разом з суб'єктом господарювання й дозволяє створити атмосферу, яка сприяє розвитку персоналу та командній роботі;

- розвивати сільські території, які зазнають в переважній більшості негативних змін під впливом глобалізації, урбанізації та технологічного прогресу. Це складний і багатогранний процес, який вимагає комплексних підходів та інвестицій. Сприятливе середовище для життя і роботи в сільській місцевості дозволить більше заохочувати молодь до роботи в аграрному секторі.

З урахуванням вищевикладеного, можна стверджувати, що людський капітал є одним з найважливіших активів сучасного аграрного бізнесу. Він безпосередньо пов'язаний з інвестиціями в навчання, розвиток та благополуччя своїх працівників; є двигуном інновацій, адже креативність, знання та досвід працівників є ключовими факторами для розвитку нових продуктів, послуг і технологій; створює суб'єктам агробізнесу з висококваліфікованими й мотивованими працівниками конкурентну перевагу на ринку, забезпечуючи тим самим стійкий розвиток аграрного підприємства. Для успішного розвитку суб'єктів аграрного бізнесу необхідно: інвестувати в розвиток та підготовку кадрів, створювати сприятливі умови для роботи та розвитку фахівців, заохочувати впроваджувати інновації та нові технології, співпрацювати з навчальними закладами та науковими установами, формувати позитивний імідж аграрного сектору в цілому як перспективного для роботи сектору економіки.